

עבודת הנוער – דב ברנע (1988)

מתוך "התמודדות ללא נשק" - יום עיון - בית טרזין - 10/12/1988

מטרת מעצבי תנועת הנוער הייתה להעביר את דור השואה תוך הקטנה עד כמה שניתן, של הנזקים הנפשיים והחינוכיים וזאת על ידי:

* פיתוח אחריות יהודית משותפת.

* הכנה לחיי עבודה בארץ ישראל.

בראש תורתם של אנשי מכבי הצעיר עמד האידיאל של עבודה פיסית. המטרה הייתה ליצור פירמידת תעסוקה, הפוכה מזו שהייתה מקובלת אצל היהודים לפני פרוץ המלחמה. הפירמידה פרושה היה יצירת בסיס רחב של עובדי כפיים ועובדי חקלאות. עובדים אלו היו אמורים להיות הבסיס לעליה ולהתיישבות בארץ ישראל.

פלוגות הנוער נשאו שמות כמו "הבאים", "נגיע", "השומר", "במעלה", שמות המרמזים על המטרה – ארץ ישראל.

קמו עשרות סניפים של התנועה הציונית שבאו להושיט עזרה והדרכה לתנועות הנוער.

פעילות תנועות הנוער המשיכה גם בין כתלי הגטו. מנהיגי הדור הצעיר היו בני 20-25 והם עיצבו את חייהם התרבותיים – ערכיים של בני הנוער.

המנהל העצמי בגטו היה מחולק למחלקות שונות ביניהן מרכז העבודה והמחלקה לטיפול בנוער.

(בראשה עמדו ד"ר אוסטרייכר (Dr.Oesterreicher), פרדי הירש ואחרים).

תפקידי המחלקה לנוער היו:

* טיפול בחינוך והוראה, איתור כוחות הוראה (שהייתה בלתי לגלית).

* טיפול סוציאלי – שיפור תנאי התזונה, ביגוד, טיפול בבעלי הפרעות נפשיות.

* ניהול פנימיות.

* ניהול העבודה שהיוותה יחידת ביניים בין מרכז העבודה והמחלקה לנוער (יחידה זו נוהלה ע"י דב ברנע).

עבודת הנוער היומית :

בהגיע טרנספורט הודפסו רשימות שמיות, תאריך לידה, מקום מגורים. המחלקה לעבודת הנוער קיבלה רשימות אלו והוציאה רשימות של חייבי גיוס לעבודה. לשכת העבודה לנוער הייתה גוף מקביל ללשכות העבודה למבוגרים וארגנה קבוצות עבודה מכמה סוגים :

* קבוצות עבודה בגינות הנוער, על סוללות חומות הגטו גידלו הילדים גידולים שונים (ירקות בעיקר) ועבדו בהדרכת מדריכים חקלאיים.

* בי"ס לחניכים במתכונת המוכרת גם כיום. נערים שעבדו במקצוע מסוים למדו יום בשבוע תיאורית המקצוע. אורגן בגטו בי"ס לחניכים והמסיימים קיבלו תעודות שאפילו הוכרו מאוחר יותר ע"י הצ'כים.

כל בני הנוער זכו לחינוך, למסגרת הוראה שהייתה בלתי לגלית. החינוך היה רצוף בדילמות יומיומיות, סתירות בין ערכים שונים. לדוגמה : חינוך לאמת, צדק, יושר מחד ומאידך פעילות במחתרת, עידוד הילדים "לסחוב" מצרכים וכד'.

דב ברנע מעלה בסיום הרצאתו את השאלה : מה סוד ההישרדות של בני הנוער, האם הבסיס החינוכי שניתן להם בגטו טרזין סייע להם לשרוד ?